

Naročnina listu: Celo leto 60 din., pol leta 30 din., četrt leta 16 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 120 din. Inserati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Telefon interurban št. 113.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poština plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprte reklamacije so poštine proste. Telefon interurban št. 113.

133. številka.

Maribor, dne 21. novembra 1923.

Letnik XV.

Naš režim in imperijalizem sosedov.

Pri neki zunanji politični razpravi v italijanskem senatu je Mussolini dejal, da je jokal, ko je Italija leta 1920 zapustila Valono, da se pa tolaži s tem, da Italija sedaj ni več tako slabotna kot tedaj in da je njena vojska sposobna nastopiti triumfalni pohod, če bi bilo treba. Pri tej izjavi se je pač treba vprašati, kaj se mora zgoditi, da se začne ta triumfalni pohod. Ekspedicijo na Krf je Mussolini gotovo radi tega izvedel, da dvigne ugled Italije pri balkanskih narodih. Italija rabi uspehe, da si obdrži ugled. Če bi ne bila Anglija tako energično nastopila, bi bila italijanska vojska gotovo še danes na Krfu. S krfsko ekspedicijo Italija ni dosegla popolnega uspeha, pričakuje se pa lahko po izjavi njenega diktatorja, da bode svojo imperijalistično politiko nadaljevala.

V vseh državah to vidijo, samo v Beogradu je režim v svoji politiki proti Hrvatim in Slovincem tako zaslepljen, da ne vidi, kako zbira Italija svoje sile proti nam in v prvi vrsti proti Srbiji. Če so v Beogradu tako naivni, da računajo s prijateljstvom Mussolinija, potem le naj naprej tlačijo prečane. Carske Rusije ni več, da bi se nanjo naslonili, Anglija jim ne bo pomagala, prijateljstva in zaveznitva, katera Beograd goji, so pa zelo sumljivega značaja. Tako so se v zadnjem času začeli rumunski listi oglašati s članki, ki pozivajo rumunsko javno mnenje, naj prekine odnošaje z malo antanto, ker Rumunija nima pravih interesov, pripadati tej zvezi. Po tem mnenju je latinska Rumunija popolnoma izolirana ter v veliki nevarnosti pred sosedji. Radi tega je zanjo bolje, da si poišče druge zaveznike in to bi morali biti v prvi vrsti Italijani, potem nova Turčija in končno Bolgarija. O teh člankih in nasvetih se mnogo razpravlja v političnih krogih in zlasti madžarska diplomacija pričakuje z gotovostjo, da bo kmalu nastala ozka rumunsko-madžarska zveza, ker bodo v prvi vrsti delali zanjo Italijani. Madžari mislijo, da bodo Rumuni tudi radi tega stopili z njimi v kontakt ker so posebno nezadovoljni s Čehi, ki ustvarjajo češko-rumunski koridor preko poljskega teritorija.

Rumunija se torej že sama brani zaveznitva z nami in malo antanto, a četudi ostane vse, kakor doslej, naša država od tega zaveznitva ne bo imela koristi. Celo del beograjske javnosti se sedaj domnova zgraža nad izgubo Zombolja z okolico in dveh donavskih otokov. Radikalni sicer opravičujejo to izgubo s tem, da smo se znebili Nemcev, a pridobili Srbe. Razni beograjski listi pa le vidijo na celi stvari nepotrebno kurtoazijo napram Rumuniji, pišejo o «jerobski politiki» ter aludirajo na vplive raznih visokih osebnosti v Rumuniji, katerih želje se vedno izpolnjujejo. V tozadnji primer navajajo beograjske «Novosti», kako je bilo ob priliki pariške mirovne konference. Delegacije, deputacije od vseh strani so prišle prositi in zahtevati svoje pravice. Prišle so tudi kronane glave.

Vršili so se sestanki, banketi in vsepovsod so se lovile protekcije in koristi. Na enem od teh banketov — pravijo «Novosti» — smo mi zgubili najbolj srbski del Banata: 5 velikih vasi, ki imajo najmanj 95 odstotkov Srbov. Predsednik francoske vlade Poincaré je dal banket na čast rumunske kraljice. Ko so bile za desert prinesene jagode, se kraljica obrne h predsedniku francoske republike in reče: «V Rumuniji je razširjena vera, da se človeku, ki je prvič v letu jagode, izpolni vse, kar si tedaj zaželi. — Pa ste si kaj želeli?» — «Sem!» — «Vaša želja?» — «Banat!» — Poincaré je molčal in da nismo tedaj izgubili celega Banata, se je zahvaliti samo spretnosti francoskega predsednika. Tako beograjski list, ki ve povedati še pa marsikaj, kar nam cvete iz rumunskega zaveznitva. Zadnji čas na primer izdajajo Rumuni propagandne karte, ki nosijo zemljevid Velike Rumunije s precejšnjimi kosi našega ozemlja. Ti zemljevidi imajo nadalje tudi označene dele, za katere naj bi bili Srbi Veliko Rumunijo oškodovani.

Če se še zgodi, da v Rumuniji prevladajo nasveti in nazoni po najtesnejši zvezi z Italijo, si lahko mislimo, kako časi napočijo za Jugoslavijo vprico italijanskega imperijalizma in rumunske nenasitnosti. Za beograjski režim je že to značilno, da pišejo italijanski listi, kako lahko je delati s Pašičem.

Kar se tiče vprašanja Reke, prevladuje v italijanski javnosti mnenje, da so samo Hrvati in Slovinci nepopustljivi, dočim se bo z Beogradom dalo vse povoljno uravnati. V dokaz se večkrat navaja tudi pisava beograjskega «Balkana». Italijani na vsak način dobro vedo, kako je treba govoriti z Beogradom in s kakšnimi ljudmi imajo posla. To so videli že tedaj, ko so zastopniki beograjske vlade podpisali zemljevid, priložen rapski pogodbi, ne da bi ga poprej pregledali in primerjali s tekstom pogodbe. Kakor znano, vsebuje ta zemljevid meje med nami in Italijo različno od teksta v italijansko korist in se Italijani sedaj zemljevida držijo nam pa oporekajo veljavnost pogodbenih določil, češ,

da niso toliko važne in merodajne kot zemljepisna karta.

Tako brezbrizne diplomacije nima menda celi svet. Avstrijci so takoj zapazili napake v srbskem prevodu trgovske pogodbe med Avstrijo in SHS opozorili so našo vlado, da se «Gläubiger-Zentrale» ne da prestaviti v «versko», temveč v «upniško združenje» in tudi od drugih strani še ni bilo slučaja, da bi kdo s toliko brezbriznostjo podpisoval važne dokumente ter s tem dal nasportniku dobro orožje, sebe pa osmešil ter si jemal mogočnost, da se po toliki brezbriznosti in površnosti zateče pred kako razsodišče.

Strankarska zaslepljenost beograjskih oblastnikov ne pozna nobene meje. Izgleda, da po smrti Stojana Protiča v Beogradu sploh ni več kakega državnika, ampak da so ostali sami strankarji, ki v svoji zaslepljenosti ne vidijo nevarnosti na znotraj in ne pogubonosnih posledic svojega delovanja na zunaj. Če so se radikalni oblastniki odločili, žrtvovati ali poklanjati dele Slovenije in Hrvatske, potem bi pač morali tudi uvideti, da so na poti, ki uničuje moralni kapital, ki ga je Srbija med vojno pridobila v Evropi in da drvi po isti poti, tudi v nevarnost izgube Vojvodine in Makedonije.

Politični položaj.

Rumunija in Jugoslavija proti Grčiji. Beograjska «Republika» je poročala, da je naš poslanik v Atenah g. Balugdžić zopet interveniral pri grški vladi v prid grške dinastije ter odkrito grozil z vojno med Srbijo (!) in Grčijo, če bi grška vlada odstavila kralja Jurija. Vladni Presburo sicer to časopisno vest zanika, gotovo pa bo precej na stvari, ker so se te dni vršili važni in tajni razgovori med našim zunanjim ministrom in rumunskim poslanikom ter se v političnih krogih splošno govori, da se ti razgovori niso tikali razmejitenih vprašanj, ampak skupnega nastopa Rumunije in Jugoslavije proti Grčiji.

Fiktivni proračun. Po ustavi mora vlada vsako leto do 20. novembra predložiti narodni skupščini proračun za prihodnje proračunsko leto. Tej naredbi se je odzval finančni minister dr. Stojadinovič in je včeraj predložil narodni skupščini proračun za leto 1924-25. Glasov njegovega dopisa bo tudi ta proračun v ravnotežju in sicer predvideva 10 milijard 625 milijonov dinarjev dohodkov in ravno toliko izdatkov. Seveda je veliko vprašanje, kako bo ta prognoza držala, kar se najbolj vidi iz letošnjega proračuna, o katerem ravno sedaj razpravlja finančni odbor. Če bosta finančni odbor in parlament sprejela vsa povišanja in amandamente, se bodo izdatki letošnjega proračuna povišali za 2 milijardi dinarjev. Včeraj predloženi proračun za leto 1924-25 pa sloni poleg tega tudi še na precej problematičnem zaupanju dr. Stojadinoviča, da se bo vrednost dinarja v prihodnjem letu zvišala za najmanj še enkratno sedanjo vrednost dinarja v Curihu.

Beograd in Radič. Nedeljski zagrebški listi so prinesli iz Londona vest, da je eden od članov Labour Party (delavske stranke) javil Radiču, da bi bila zaželjena konferenca med zastopnikom kraljevine SHS v Londonu Mihajlom Gavrilovičem in Radičem ter da naj Radič odredi kraj in čas te konference. Radič je bil takoj pripravljen na razgovor z gospodom Gavrilovičem, stavil je pa kot pogoj, da prisostvuje tej konferenci tudi kak angleški politik. — To poročilo tudi potrjuje zadnji čas širjene vesti, da išče Beograd zopet stike z Radičem. Kakor pri vsem, kar prihaja iz Beograda, se tudi tu vidi dvoiličnost. Na eni strani razgovori in pogajanja z Radičem, na drugi strani pa razpravlja vlada o parcelaciji Hrvatske in Slovenije. Radič ima pravice se na razgovore ne poda brez priče.

Angleži o Slovincih. V listu «Observer» je napisal general Thomson članek o politični situaciji Jugoslavije. Ta članek ima precej napak in trdi tudi, da so Slovinci neizobraženi, lakavi in nezaupljivi. Radič je poslal listu popravek vseh netočnosti in glede Slovincem je še posebno povdarjal to, da imajo komaj 10 procentov analfabetov, dočim jih je v Srbiji med moškimi po 65, med ženskami pa celo nad 90. — V svojem pismu v Zagreb poroča Radič, da se je razgovarjal z nekim uglednim angleškim državnikom, ki je izjavil, da na Angleškem ni nikogar, ki bi odobril ali celo podpiral politiko, da se Jugoslavija razdeli, kakor tudi ni nikogar, ki bi odobril ali celo pomagal beograjskem centralizmu. Nato je razgovor nanesele na Slovence in je angleški državnik pokazal razmeroma jako dobro poznavanje in veliko zanimanje za divno Slovenijo in za inteligentni slovenski narod, kakor se je izrazil. Beograjsko politiko, ki hoče Slovenijo razdeliti na dve oblasti, je imenoval neumno, Zdi se, je dejal, da so v Beogradu podedovali ravno največje grehe dunajske politike. Gospod Radič nadaljuje, da pri vsaki priliki povdarja, da so Slovinci isto kot Belgijci in da je dr. Korošec za Slovenijo isto kakor kardinal Mercier

za Belgijce; dalje, da je glavni slovenski organizator pokojni dr. Krek bil eden najglobokejših socialnih politikov v Sredini Evrope in da razen maloštevilnih lizunov stoji ves slovenski narod za edinstvo in samostojnost Slovenije v ravnopravni zvezi s Srbijo. Povdarjal sem, piše Radič, da ima dr. Korošec za seboj 100.000 volilcev in 21 poslancev, ki vodijo v bistvu isto politiko kakor mi Hrvati, čeprav nimajo ist taktike. Na vprašanje, kdaj bo šel v parlament, je Radič odgovoril: «Kadar sami ali pa z zanesljivimi zavezniki dobimo sigurno večino, to je 160 poslancev od 313. — Angleški politik je navdušeno odobraval in priporočal slogo proti centralistov proti režimu.

Vlada zavlačuje parlamentarno delo. Finančni odbor, ki bi moral v ponedeljek razpravljati o proračunu ministrstva ver, ni mogel imeti seje, ker se njegov predsednik še ni vrnil s svojega agitacijskega potovanja. Na ta način vladna večina zavlačuje delo sekcij, da bi dobila prilike in pretveze za nadaljne odlaganje parlamenta.

Glavni odbor zemljoradniške stranke zboruje od včeraj v Beogradu in ima na svojem dnevnem redu med tekočimi političnimi vprašanji predvsem vprašanje taktike napram drugim strankam opozicije.

Akcija vojvodinskih demokratov. Beograjsko časopisje javlja, da poskušajo vojvodinski demokrati odcepiti se od demokratskega kluba ter ustanoviti posebno vojvodinsko demokratsko organizacijo, kakor so nekoč isto nameravali makedonski demokrati. Kot vzrok tega gibanja navajajo brezbriznost svojih tovarišev v klubu za Vojvodino. Istotako tudi nobena druga stranka ne skrbi za Vojvodino, pa so oni radi tega prisiljeni, storiti to na lastno pest, kolikor jim bode mogoče. Teško je še sedaj ugotoviti, da bi ta akcija imela uspeh, karakteristična pa je vsekakor za razmere v demokratičnem klubu.

Cela Bosna proti centralizmu. V Bosni se posebno težko občuti denarna kriza. Trgovina in promet sta na tleh, bosanska prometna banka je svoje delovanje ustavila in »šli« bosta tudi dve srbski banki. Danes že vsi uvidevajo v Bosni, da tega zla ne bo konec, dokler bodo vladali državo centralistično iz Beograda. O tem so si na jasnem tudi čisto srbski sloji, ki jih je nedavno obiskal glavni urednik beograjskih »Novosti«, ki je moral na podlagi najzanesljivejših informacij v svojem listu s težkim srcem ugotoviti, da so se tudi bosanski Srbi Belgradu od-tujili, ker uvidevajo, da smatra Belgrad tudi bogato Bosno le za svojo kolonijo. Te ugotovitve so popolnoma resnične in dejstvo je, da tudi najširši srbski krogi, zlasti gospodarski, prav prijazno zasledujejo borbo za upravno in finančno neodvisnost Bosne in Hercegovine.

Demisija vojnega ministra? Vojni minister se nahaja v veliki zadregi, ker nima dovolj denarja, da bi preskrbel armado. Vojni minister general Pešič preti radi tega z demisijo.

Po svetu.

Proti kreditom za Malo antanto. Francoski opozicijski listi so začeli z ostro kampanjo proti nameri francoske vlade, da se dajo državam Male antante krediti v svrhu oboroževanja.

Bolgarske volitve. V nedeljo so se vršile v Bolgariji volitve v sobranje. Na vladi v takozvanem «demokratičnem zgovoru» združene stranke so se na volitve temeljito pripravile ter so tudi dosegle zmago s pomočjo nasilja in agitacijskega dela celokupnega upravnega aparata. Agitacijo so vršili oboroženi komiti in velika množina policijskih organov. Do zadnjih tednov pred volitvami se sploh ni vedelo, če bodo zemljoradniki in komunisti smeli s svojimi volilnimi listami nastopiti in ko se je končno tema dvema strankama volilna agitacija dovolila, so pa komiti s puškami in bombami razganjali zemljoradniške in komunistične shode. — Pred zemljoradniki in komunisti se je vlada tudi v tem zavarovala, da ima vse voditelje, kolikor jih ni še pobila, v ječah ali preganstvu. Volitve so se vršile v miru, ker bi bil brezuspešen vsak upor proti oboroženi sili režimske volilne agitacije. V glavnem so nastopale sledeče liste: Zveza vladnih strank ali demokratični zgovor, podpiran od socialnih demokratov, potem narodni liberalci, pristaši bivšega ministrskega predsednika Radoslavova ter končno zemljoradniki in komunisti, ki so bili po mnogih okrajih zvezani. Skupni rezultati še niso znani, gotovo pa je, da imajo vladne stranke veliko večino, zemljoradniki in komunisti pa komaj okrog 50 mandatov.

Zanimanje Italije za Albanijo. Italijanski tisk se čisto bavi z gospodarskimi vprašanji Albanije ter se zadnji čas posebno razburja nad tem, da francoski in nemški kapital toliko pridobiva na terenu v Albaniji. Eden od rimskih dnevnikov navaja natančno, kaj so vse italijanski kapitalisti zamudili v Albaniji in kaj imajo drugi v rokah. Neko francosko društvo je prevzelo zgradbo novih železniških mostov, mesto dosedan-

jih lesenih. Neko nemško društvo se je pa obvezalo zgraditi celo železniško omrežje po celi Albaniji in ob projektiranih progah je dobilo cele komplekse zemljišč pod zelo ugodnimi pogoji. Potem so zopet Nemci in Francozi po bogatelnih cenah dobili velike hrastove gozdove. Angleži in Amerikanci se pa držijo petrolejskih vrelcev, ki bi bili Italiji tako zelo potrebni.

Volilni proglas angleške delavske stranke. V volilnem proglasu delavske stranke (Labour Party) se zahteva poleg progresivnega davka na kapital tudi politika mednarodne solidarnosti, ki se naj uveljavi in izvede z razširjenjem Društva narodov. Zahteva se tudi nova mednarodna konferenca, do katere bi imela tudi Nemčija pristop kot polnovreden član. Nadalje revizija versajske mirovne pogodbe in pa vzpostava rednih mednarodnih odnošajev s sovjetsko Rusijo. Angleška delavska stranka, ki je že pri zadnjih volitvah zelo napredovala, upa sedaj še na mnogo večje uspehe in je po svojem volilnem proglasu vodnica najširše javnosti, ki išče izhod iz sedanje evropske krize v poštenem in temeljitom izčiščenju, reviziji in odpravi vsega tega, kar je Evropi naložil oboroženi mir in kar izhaja iz krivične razdelitve sveta na »zmagovalce« in »premažance«.

Napad na italijansko komisijo v Rumuniji. Iz Reke se je razširila vest, da je bila v neki obmejni vasi Transilvanije napadena italijanska vojaška komisija. Ranjena sta dva oficirja in pa bivši reški župan Gigante.

Atentatski poskus na francoskega poslanika v Budimpešti. Neznani zločinci so položili pred poslopje francoskega poslanštva bombo, ki so jo pa pravočasno našli. Francoski poslanik je izjavil zastopniku ogrskega dopisnega urada, da stvari ne pripisuje nikake važnosti, ampak da smatra, da je ta čin zagrešil kakšen blaznež ali fanatik. Ogrska vlada se je pri francoskem poslaniku opravičila, nakar je poslanik izjavil, da je zadeva s tem končana. Francija iz tega slučaja ni hotela napraviti afere, kot jo je napravila naša vlada radi napada na našeg vojnega atašea v Sofiji. Francija ni mislila na kako zahtevo zadoščenja z vojaško parado pred njeno zastavo in zato mislimo, da bi bilo lahko tudi naša vlada drugače postopala z Bolgarijo povodom incidenta v Sofiji.

Beleške.

Jadranska Straža. Ker se tudi pri nas po malem pojavlja to društvo, je vredno in potrebno posneti po njem nekaj podatkov po zagrebškem «Obzoru». «Obzor» meni najprej, da nas to društvo nehotično spominja po svojih dosedanjih metodah in tendencah na nekdanji nemški «Flottenverein», ki je imel namen, popularizirati ideje cesarja Viljema v svetovni politiki, zlasti z ozirom na potrebo močne vojne mornarice. Te metode in tendence so pa Jadranski Straži samo vrinjene in četudi to društvo za sedaj pobira samo prispevke za zgradbo nove ladje, ki se naj bi poklonila državi, ima in mora imeti še drug namen in pomen. Naša naloga na Jadranu je skozi in skozi defenzivne narave in v koliko gre Jadranska Straža za tem, da širi idejo naše obrambe na vzhodni obali Jadrana, je to hvalevredno in potrebno, ni pa prav, da se to društvo izrablja v strankarske svrhe. Strankarji, ki izrabljajo to društvo, nimajo nobenega smisla za potrebo naše jadranske obali in tudi ne za način njene obrambe. Vsa naša obala je ogrožena od Italijanov, a to v najmanjšem oziru strateško. Mi ne rabimo velike flote za obrambo našega Primorja. Podmornice, mine, torpedovke in drugo so dovoljno strateško varstvo naše obali. In če je država skozi pet let pustila našo mornarico v tako slabem stanju, in da ni popravila niti onih brodov, ki so nam še ostali po Vesničevih uslugah napram Italiji, bi tudi Jadranska Straža ne smela toliko misliti na strateško zaščito naše obale. Gotovo, da Beograd nima smisla za Dalmacijo in morje, ker to ni srbska domena, pripravljen je pa nekaj storiti, da se ti deli tudi srbizirajo. Nekateri strankarji skušajo Jadransko Stražo spraviti v ta delokrog in če se jim to posreči in če to društvo ne bo imelo poguma reči, da je Dalmacija hrvarska in da so Hrvati oni val, preko katerega ne morejo Italijani na Balkan, potem je Jadranska Straža odveč. To društvo se mora na vsak način otresti uloge «Flottenverein» ter razširiti svoj delokrog v tem pravcu, da razvije propagando za celo naše Primorje, od Sušaka do Ulčinja v gospodarskem in kulturnem oziru. Nujna je potreba, da se po celi naši državi popularizira pravi pomen našega Primorja. Če bi bili Francozi samo 10 let v Dalmaciji, bi ta ne bila danes tako Albaniji podobna, kakor je. Tudi Avstrija se ni za drugo brigala kot za politiko, v Beogradu pa sploh nimajo razumevanja za morje. Morje služi onemu, ki ga ljubi, razume in ki ga obvlada. Madžari so tudi hoteli na morje, a niso imeli uspeha, četudi so milijone potrošili za pot do morja. Ravnotako se bo zgodilo tudi Srbom, če ne bodo razumeli, da je morje hrvatsko in tudi njihovo, če smo si bratje in prijatelji. V tem smislu bi ravno bila potrebna propaganda Jadranske Straže; na eni strani bi se morali Srbi pridobivati za te kraje, in sicer ne v smislu gospodarja in osvojevalca, temveč v smislu razumevanja in podpiranja. Jadranska Straža bi morala vplivati, da se interesi Dalmacije ne smejo združevati z interesi kake stranke. Dalmacija, Črnagora in Hrvatsko Primorje, morajo biti briga za vse vlade, ker pred Italijani je najboljšo varstvo zadovoljstvo in zavednost prebivalcev tega teritorija.

O uradniku piše zagrebški «Morgen» sledeče: Uradniki SHS države se pač nikakor ne morejo prito-

ževati, da bi državni krmilarji ne mislili na nje. Gotovo ni nobene države na tej božji zemlji, v kateri be se ne bilo tolikan kljukalo na državna kolesa (uradništvo) kot ravno pri nas. Najpoprej je prišlo na vrsto «čiščenje». Pod tem naslovom so bili postavljeni na zrak vsi oni uradniki, ki niso imeli kakega vplivnega strica. Gorje onemu, ki ni mogel dokazati, da je bil vsaj eden od njegovih pradedov državljan naše nove države. Ker pa čiščenje ni bilo dovolj, je prišla na vrsto redukcija. Izraz redukcija je lepa fraza, ki nudi oblastnikom priliko, da jemljejo celim legijam sposobnih in izkušenih uradnikov kruh, da lahko stopijo na njih mesta razni Rusi in drugi ljudje s političnimi in vojnimi zaslugami, ki jih vsiljuje k nam Beograd preko Drine ter Save. Tudi z redukcijo še ni bil dosežen zaželjeni cilj zboljšanja uradništva. Pred volitvami z ameriškano reklamo razbobnani uradniški zakon je vendar zagledal luč balkanskega sveta, a kot — mrtvo-rojenec. Uradniškemu zakonu je sledila razdelitev uradništva na kategorije in s tem je bil celi zakon še kronan s trnjem. Sedaj pa pride višek! Brzojavnemu uradništvu so odtegnili tantijeme. Tem potom se jih je oropalo zaslužene pravice. Zakaj bi pa tudi rabili tantijeme? Ta osovražena beseda mora sploh izginiti pri nas, ker se piše po vsem časopisju in zmerja radi tantijem ministrov in njihovih pomagačev. Zatorej proč s tantijemami, a samo z onimi, ki so zaslužene pravično in v potu obraza. Posledice? Na to pač ne misli niko. Kedo pa naj tudi misli na uradniške reve. Vol mora vleči tudi brez pravice. Ako ne more več vleči, pač pride v mesnico in s tem je končana cela zadeva. Čisto priprosta zgodba. Sedaj pa pridejo zopet deca protekcije, da omastijo sebe in svoje mošnje. Uprava? Kedo se zmeni za zanesljivost, hitrost in nepodkupljivost v upravni mašineriji? To so sami zastareli pojmi, ki ne spadajo v moderno državno življenje. Narod pa si naj pomaga, kakor sam zna. Narod naj plačuje davke in molči. . . . Uradniki vseh kategorij na vse glas protestirajo proti krivicam, ki se jim godijo. Ali pa smo že kedar šlišali in doživeli v SHS državi, da bi bila beograjska vlada poslušnila najglasnejše proteste? Kako pa tudi, ko pa je in ostane pravec vseh dosedanjih beograjskih vlad: sic volo, sic jubeo.

NAROČNINA «STRAZE» ZA L. 1924.

«Straža» stane celo leto	80 Din.
pol leta	40 Din.
četrt leta	20 Din.
—mesečno	7 Din.

Naročnina se naj pošlje na upravništvo «Straže» v Mariboru. Najboljše je, da se vsak posluži položnice.

Onevne novice.

Radikali in demokrati složni proti slovenski univerzi. Gonja, ki so jo začeli proti slovenskemu vseučilišču demokrati pod Pribečevićem, se nadaljuje še danes. V razpravi o kreditih za vseučilišča so proti slovenski univerzi složno nastopili demokrati in radikali. — Ko je nedavno bila v Beogradu deputacija slovenskega vseučilišča, sta finančni in prosvetni minister obljubila, da sprejmeta skromne zahteve naše univerze. Prosvetni minister je sicer na seji sekcije finančnega odbora predložil nekaj teh zahtev, toda vstal je demokrat Gjordjevič, glavni tajnik JDS, in v ognjevitim govoru ob odobravanju vseh srbskih poslancev nastopil proti tem kreditom. Srbska večina se je pridružila njegovemu hujskanju proti slovenski univerzi in odklonila vse poviške za slovensko vseučilišče z utemeljitvijo, da ti krediti niso na mestu, ker je že pripravljen enoten zakon o vseučiliščih v državi, glasom katerega bosta medicinska in deloma tudi tehnična fakulteta v Ljubljani ukinjeni. Tako je prišlo do tega, da je bilo za beograjsko univerzo sprejetih 50 milijonov dinarjev, za Ljubljano pa manj kot 7 milijonov dinarjev. Sprejeti so samo vsi v proračunu določeni, šramotno nizki krediti. Podpora jugoslovanskih demokratov in Puceljevih zemljoradnikov je srbskim radikalom izredno dobro došla. Tako so srbski Jugoslovani z združenimi močmi napravili novo ofenzivo proti Sloveniji in napovedali nov naskok na okrnjenje našega najvišjega kulturnega zavoda, pomagajo jim pa s svojo pisavo doma «Slovenski Narod» «Jutro» in «Kmetijski list». In Jugoslovanski klub bo v plenumu zbornice z vso odločnostjo skušal ta napad odbiti in bo z vsemi silami nastopil za zahteve in potrebe slovenskega vseučilišča v Ljubljani.

Zloba iz «Jutrove» dežele petolizcev. «Slovenec» je z številkami natančno dokazal, da so srbijski centralisti samo tekotom enega leta iztisnili iz žepov slovenskih davkoplačevalcev celih 6 milijard. «Jutro» od 20. t. m. pa oznanja v svojem uvodniku, da je iskati lek zoper upravne in davčne krivice najmanj v avtonomiji, kjer lahko v lastni svoji kratkovidnosti gladu izdihnemo. Lek je le v udani in borbeni posvetitvi jugoslovanski ideji, ki more mesto krivične mentalitete v vse kroge zasadiiti smisel in pravično sodbo o potrebah razdelitve bremen. Demokratije že uganjajo od prevrata sem samo idejno jugoslovanstvo, a v resnici so pa še grši korupcionisti in osebno malharski centralisti kot radikali. Idejno jugoslovanstvo in centralistično izrabljanje sta se izkazala za Slovenijo kot skrajno pogubonosna, saj to kaže ogromna svota 6 milijard. Poginili bomo pod centralizmom, a avtonomije še ni doslej okusil nobeden Slovenec in kako more v njej en izvoznikarski policajdemokrat kot je «Jutrov» uvodničar dr. Kramer, prerokovati lakoto in pogin. Ako bi se 6 milijard porabilo za Slovenijo, bi pri nas izgledalo drugače kot pa sicer! Gospode demokrate bodejo v oči

in srce gorostastne številke iz Slovenije potom centralizma izžetih svot in vedo, da so te številke tudi za JDS med Slovenci: memento mori in radi tega ta elsafluid-recept o posvetitvi frazerski jugoslovanski ideji.

Iz dr. Reismanove — slamnate torbe. Žalostna dejstva, katera smo iznesli v javnost o dr. Reismanovem tistu in gornjepolskavskemu nadučitelju Sabatiju, dr. Reismanu ne dajo miru. V včerajšnjem «Taboru» je zopet izgubil dr. Reisman iz svoje slamnate torbe neko pismo krajnega šolskega sveta v Gornji Polskavi. V tem pismu se krajni šolski svet zahvaljuje Sabatiju za njegovo šolnikovanje in obsoja, kar smo pisali, da je stari Sabati protipostavno posekal sadno drevje na šolskem sadonosniku. O tem pismu se bomo informirali in potem poročali, kako je s tem priznanjem. Vemo pa, da je Sabati na Gornji Polskavi ravno tako priljubljen, kakor slamnati dr. Reisman v JDS, kaj še le po drugod. Kako pa večkrat znajo nemškutarsko liberalni šolniki potom nadležnosti in terorja iztisniti od kmetov kljub nepriljubljenosti pohvalna pisma, pa nam je znano več nego dovolj. Prepričani smo, da se bo g. dr. Reisman tudi s tem pismom tako blamiral, kakor se je še doslej vedno in da bo tudi v tem slučaju zaslužil dr. Rosinovo oceno, da je in ostane — slamo-rezec!

Peričeva in Korunova grupa se združita. Med Peričevo in Korunovo socijalistično grupo je prišlo po daljših pogajanjih do sporazuma ter se bodeta obe grupi ujediniili v skupno organizacijo SSJ. Oficijelno skupno glasilo bo mariborski «Socijalist», ker je Peričeva «Zarja» prenehala izhajati.

Občni zbor izobraževalnega društva v št. Ilju v Sl. gor. se je vršil v nedeljo, dne 18. t. m. Na občnem zboru je govoril o praktičnem društvenem delu dr. Jeraj iz Maribora. Izvolil se je nov odbor, katerega predsednik je gospod kaplan Greif. Novi odbor bo gotovo zelo dobro deloval.

Dva slučaja o voznih listih. Svoj čas so dajale polovične in brezplačne karte ravnateljstva železnice. Sedaj je drugače! Občinska reva v Prvencih mora po protezo za izgubljen nogo v Ljubljano. Prošnjo ji prvič ravnatelj žel. reši brez zadržkov. Ta čas dr. Jankovič podržavi železnico. Nova prošnja priroma iz Ljubljane z izjavo, da sedaj popuste dovoljuje ministrstvo. Občina napravi novo prošnjo in jo vloži pri žel. ministrstvu. Čez tri tedne dobi poslanec, ki je posre doval, da min. saobračaja za takšne slučaje ne izdaje kart, češ, da je treba prošnjo vložiti na ministrstvo za soc. skrbstvo. Zdjaj čakamo, da dobi reva karto, če ji tačas ne vrste nogal — Drugače je z neko gosposdič, no, ljubico nekega železniškega uradnika. Nima nobenega opravka na železnici in nobenega razloga, in vendar dobi poljubno, popolnoma prosto vožnjo! Za nje ni treba ne saobračajnega, ne socialno-političnega ministra. To je signatura naše uprave!

Mirovna pogodba in vojna posojila. Zagrebški «Morgen» je objavil pretekli teden članek, v katerem se list toplo zavzema za pravice «srečnih» posestnikov obligacij vojnega posojila in pa 20 odstot. bonov. Na ta članek je dobil zagrebški list več dopisov, izmed katerih eden opozarja na določbo senžermenske mirovne pogodbe, po kateri je vsaka nasledstvena država obvezana, da izplača na novo prevzetim državljanom vojna posojila in poziva vse lastnike vojno posojilnih obveznic in 20 procentnih bonov, da osnujejo posebno društvo v varstvo svojih interesov.

Promet Zagreb—Brajdica. Danes se odpre promet med Zagrebom in Brajdico, postajo Sušaka, katerega je vlada tako dolgo iz nerazumljivih razlogov odlašala, odpre. Najprej se odpre promet osebnim vlakom, potem pa tudi tovornim in je upati, da s tem ne bo nobenega odlašanja več, ki toliko škoduje naši trgovini.

Nove takse. Od 15. t. m. naprej se morajo krstni, poročni in mrliški listi kot izpiski iz matice kolekovati z desetimi dinarji, na kar se posebno župni uradi opozarjajo. Dosedaj je znašala ta kolkovina samo dva dinarja.

Akcija za sarajevsko vseučilišče. Kakor znano, dela Sarajevó na vse kriplje, da dobi vseučilišče. Najprej je vlada mislila premestiti juridično fakulteto iz Subotice v Sarajevo, toda na protest Vojvodincev je od te name-re odstopila. Sedaj se je v Sarajevo osnoval poseben odbor kulturnih delavcev in predstavnikov vlade, da izdelava vse potrebno za otvoritev vseučilišča. Vlada se še ni izjavila za vseučilišče, pa tudi ne proti. Vsekakor bi bilo sedaj neumestno otvarjati nova vseučilišča, ko pa še stara ne dobivajo dovolj podpore, pa tudi potrebnih učnih moči primanjkuje.

Nepošten grobokop. Iz Ormoža poročajo. Pred kratkim je bil tukaj zaprt in je zdaj v strogi preiskavi bivši pokopač Hrzič. Ne samo, da je navijal cene za pokopavanje mrličev, znal si je kot pokopač tudi še «postrani» kaj zaslužiti. Prodajal je meni nič, tebi nič, kar nagrobne spomenike, nekaj kamenitih, železnih pa baje precej. Pri preiskavi njegova stanovanja je našlo orožništvo dve novi črni moški obleki, zlatnine in eno blatno puško, s katero je menda hodil ponoči na pokopališče na «lov». Mož je bil letos zaradi tatvine že enkrat zaprt, pa vsled amnestije o priliki rojstva kraljeviča zopet izpuščen.

Zagrebški tollovaji. Zagreb je že od nekdanj znan kot nekako središče ter zakotično roparskih in tatinskih elementov. Zagrebški časopisje je dnevno polno poročil o skrajno drznih ropih in tatvinah, koje izvršijo zagrebški uzmoviči. Iz Zagreba se je razpasla ta roparska tatinska svojat po vseh železniških progah do Zidanega mosta in Beграда. Vsak potnik, ki se vozi na ravnokar omenjenih progah, se mora vedno držati za denarnico, sicer je skoro gotovo ob njo. Policiji in žandarmeriji se le redkokdaj posreči, da ujame kacega zagreb-

škega — akademičnega tatu. Zagrebški uzmoviči so tako izšolani, da jim lahko rečemo, da so v svoji nepošteni stroki «akademiki». Zadnja poročila iz Zagreba pravijo, je nek mlad fantalin iztrgal dami, ki je plačevala na Jelačićevem trgu grozdje, denarnico v 1200 dinarji pri belem dnevu in se izgubli med množico. Še bolj, nego po dnevu, so zagrebški uzmoviči drzni v nočni tmini. V pondeljki noči sta ustavila dva neznanca ključavničarja Stefana Friša in se z njimi razgovarjala. Friš se je spustil v razgovor, a med govorjenjem se mu je približal eden od nezancev, ga objel ter tesno stisnil k sebi. Ko se je Friš zopet rešil prisiljenega objema in si otipal žepe, je zapazil, da mu je neznan priatelj med tesnim objemom izmaknil denarnico, ki je vsebovala 550 D gotovine in razne legitimacije. Zagrebški tatovi in roparji so večkrat tudi športniki, in si kaj radi privoščijo za svoje tolovajsko roparske pohode kako prav naglo avtomobilsko vožnjo. Te dni so se pripeljali zagrebški roparji v avtomobilu v Sevnico ob Savi. Tamkaj so izstopili in obiskali trgovino manufakturnega trgovca in mu odnesli iz nje sukna v vrednosti 25.000 dinarjev. Blago so naložili in se v avtomobilu odpeljali v Zagreb. Okradeni trgovec se je takoj za uzmoviči peljal v Zagreb in prijavil ta obisk zagrebških lopovov pri policiji. Slučaji, kakor ravno opisani, se ponavljajo v Zagrebu in okolici dnevno.

Irvič obsojen na smrt, potem pa oproščen. Časopisi poročajo iz Dalmacije: Dne 21. oktobra 1922 se je sprl Miloš Midorovič z selskim starešino Nikom Lozovičem ter planil na njega z nožem, vendar so ga sosedi pomirili. Zvečer sta se pa oba sestala s puškami. Midorovič je imel vojaško, Lozovič pa lovsko puško. Pri prerekanju sta namrcila oba puške ter ustrelila. Lozovič je padel mrtev, Midorovič pa je bil lahko ranjen. Midorovič se je sam prijavil sodišču ter bil po porotnikih obsojen na smrt na vesalih. Vložil je proti obsodbi pritožbo in stol sedmorice v Zagrebu je odredil novo porotno obravnavo, ki ga je oprostila krivde ter je bil obsojen samo radi nedovoljene rabe orožja na mesec dni ječe, katero je pa že odsedel v preiskovalnem zaporu.

Na vagon Orientexpresa. Še gotovo v živem spominu je javnosti, kako se je vozil 18 letni Madžar pod vagonom simplon-expresa iz Budimpešte na Francosko. Sedaj pa javljajo iz Niša, da so našli tamkaj na vagonu Orientexpresa človeka, ki je hotel brez karte in čisto zastonj potovati. Izjavil je, da se piše Ivan Popov, in je hotel kar brez potnega lista potovati v Avstrijo. Na neki mali postaji blizu Sofije mu je uspelo, da se je splazil vrh vagona Orientexpresa, ki je vozil proti Nišu. Izpovedal je tudi, da je politični begunec in je pobegnil iz Bolgarije radi terorja Cankove vlade. Policija v Nišu je mnenja, da je Popov prav nevaren ter internacionalni žepni tat.

Strahovito število divjih zakonov v Subotici. — V smislu naredbe notranjega ministrstva o povzdigi morale je priredila uprava mesta Subotice preiskavo, da ugotovi, koliko ljudi živi v takozvanem «divjem» zakonu. Število je strahovito za Subotico. Nad 4500 parov živi skupno brez poroke. Zastopani so vsi sloji, največ pa je siromakov, ki se vsled pomanjkanja sredstev niso mogli poročiti. Vse te «divjake» je policija pozvala, da se poročijo, ali pa da se razidejo.

Zidovsko bogoslovje v Beogradu. V najkrajšem času bo otvorjena v Beogradu zidovska bogoslovna šola za izobrazbo rabinov. Ta šola bo prva v Jugoslaviji. — Poučevali bodo pa na njej poleg jugoslovanskih rabinov tudi inozemci.

Kongres sodnikov. Dne 25. t. m. se bo vršil v Beogradu kongres sodnikov iz cele države.

Majhna — a bogata občina. Na dalmatinskem otoku Brač je mala občina Milna. Ta občina je podedovala od domačina, ki se je svojčas izselil v Ameriko, nekaj deset milijonov dinarjev. Da bi se ta dedščina prav pametno izkoristila, je bil imenovan nov občinski odbor, kateremu predseduje neki profesor. Na prvi seji se je ta novi odbor pobrigal, da je preskrbel za domačo občino najnujnejše in najpotrebnejše in ta je že sklenil, da se dovoli mestni občini v Splitu posojilo v znesku 6 milijonov dinarjev. Kaj takega se zgodi le redkokedaj, ker strici iz Amerike so redka prikazen.

Železniška nesreča na progi Mostar—Gruž. Blizu Metkoviča na progi, ki vodi iz Mostarja v Dubrovnik, je skočil iz tira potniški vlak. Lokomotiva in prvi vagoni so zavozili v jarek ob progi, toda prevrnili se niso. Ranjenih in mrtvih ni, pač pa je nastala med potniki velika panika.

Nasilje v južni Srbiji. V finančnem pododboru je pri razpravi o proračunu ministrstva za agrarno reformo spregovoril tudi džemijetski poslanec Mehmetović ter poročal o preganjanju muslimanskega prebivalstva. Turkom izpred hiše jemljejo zemljišče ter dajajo bogatim ljudem, navadno advokatom. Uradniki, ki so bili že vrženi iz vseh ministrstev in uradov po Beogradu, so poslani v južno Srbijo, da uvajajo ta režim ki presega že vsako kritiko. Po sodnijah in drugih uradih ležijo še vsi spisi iz leta 1919 nerešeni in po večini še niti vpisani. — Poslanec Džemijeta ve mnogo povedati o nasilju in terorju vlade, katero njegov klub tako vneto podpira.

Smrtna obsodba v Varaždinu. Pred varaždinskim porotnim sodiščem je bil te dni obsojen na smrt orožnik Josip Pešičica, doma iz Istre. V Bednji je pred več meseci ustrelil svojo bivšo zaročenko in njenega moža, tretji dan po njuni poroki. Po zločinu se je potikal več časa po gozdovih, nazadnje je pa bil ujet in zaprt.

Nova norišnica v Vojvodini. Blizu Novega Sada v občini Kovina bodo začeli zidati novo norišnico za Vojvodino. Vojvodina bo dobila še eno blaznico in sicer v vasi Modoš, ki pripade Jugoslaviji mesto Zombolja. — Modoška bolnica je za 300 oseb.

Grobovi iz III. veka pri Mitrovici. V Sremski Mitrovici so te dni odkrili važne arheološke stvari. Kakor je znano, je stalo nekđaj na tem kraju mesto Sirmium, ki je bilo za časa Rimljanov prestolnica cele Ilirije ter sedež rimskega guvernerja. V bližini žel. kolodvoza so sedaj naleteli na ostanke grobišča. Izkopali so že dva groba, eden od teh je bil popolnoma priprosto zgrajen iz opeke, drugi pa je bil sarkofag iz marmorja. V obeh grobovih so še našli kosti, toda nobenega nakita, kar priča, da je bil grob oropan. Grobovi so iz leta 230 po Kristusu, ko je vladal v Rimu imperator Avrelij Aleksander Sever.

Arheološka odkritja v Prizrenu. V Prizrenu v Macedonijo je odšla iz Beograda arheološka ekspedicija, da preišče stari samostan sv. Arhangela v Prizrenu, ki ga je še ustanovil slavni srbski car Dušan silni in kjer je bil baje tudi pokopan. To ekspedicijo je odposlalo ministrstvo ver, ki bo tudi skrbelo za obnovitev samostana.

Samoumor 15 letnega dečka. V Beogradu se je ustrelil 15 letni ruski begunec — dijak prve gimnazije Viktor Kolaski. Samoumor je izvršil vsled bede.

Misterij umora v Mokrem Logu v Beogradu. Policija še dosedaj ni mogla točno razkriti identiteto umorjenega mladega Bolgara v Mokrem Logu pri Beogradu ter je dosedaj mislila, da je umorjeni dijak Pavel Dobrov-Nikolov. Sedaj pa je prišla iz Sofije brzovjavka, ki nekoliko razjasnjuje misterij tega zločina. Umorjeni je neki Nešić, rodom iz Tutrakana v Bolgariji ter je studiral v Parizu na univerzi. Pri povratku domov je bil v Beogradu ubit. O zločincih pa ni duha ne sluha in najbrž jih beograjska policija sploh ne bo odkrila.

Vodnjak s strupenimi plini. V občini Vojska v Bački se je te dni zgodila strašna nesreča. V dvorišču kmeta Gjorgje Jegera stoji star vodnjak, iz katerega že leta niso zajemali vode, ampak so metali v njega smeti in razne odpadke. Ko je te dni Jeger kuhal žganje, se je zbralo pri njem več ljudi, med njimi tudi neki mladenič, kateremu je padla v vodnjak pipa. Ker mu je bilo žal za pipo, se je spustil po vrvi v vodnjak; ker ga dolgo ni bilo nazaj ter se tudi na klicanje ni oglasil, se je spustil za njim v vodnjak neki sose, kateri pa je tudi na enak način izginil. Na vest o tej čudni nesreči se je zbralo mnogo ljudi okrog vodnjaka ter so se nekateri najpogumnejši ponudili, da stvar razjasnijo. Zopet se je spustil v vodnjak najpogumnejši toda nazaj ga ni bilo. Nazadnje se je dal spustiti v vodnjak sam gospodar, ki pa je že na polovici pota začel kričati, da naj ga izvlečejo. Zunaj je povedal, da so mu v vodnjaku udarili v glavo strupeni plini, ki so ga že skoro popolnoma omamili. Imel je samo še toliko moči, da je zakričal. Drugo trojico so pozneje izvlekli mrtvo s kaveljni na dolgih drogih iz vodnjaka. Plini so jih takoj, ko so prišli na dno usmrtili, trupla so bila v obrazu popolnoma črna. Vodnjak so takoj zasuli.

Iz Maribora.

IZ SEJE MARIBORSKEGA OBČINSKEGA SVETA DNE 20. NOVEMBRA 1923.

Ob pol 8. uri otvori župan sejo. Pol ure zamude je moralo biti. Se vidi, da se stari občinski svetniki nočejo poboljšati. Tudi galerija tokrat ni bila sklepčna, ker razen novinarjev je bila prazna. Dr. Reisman seveda je bil navzoč, da si za svoje lažnjive čenče v mariborski nedelji za »Jutro« nabere potrebnih motivov.

Mandat odloži obč. svetnik demokrat Kejžar, ker je z delom tako preobložen (!), da za občino ne more ničesar storiti. Na njegovo mesto pride prof. dr. Pivko, ki se obenem izvoli tudi v finančni odsek.

Deška meščanska šola se zahvaljuje za knjige in učila, ki jih je nabaval obč. svet.

Delo išče za nebroy nezaposlenih magistratnih uradnikov obč. svet, zato zahteva v posebni vlogi na ministrstvo in pokrajinsko upravo da se mu vrnejo vsi posli in referati ki so mu bili svojčas odvzeti. Se sprejme.

Za zaščito najemnikov se je zavzela centralna organizacija stanovanjskih najemnikov v posebni spomenici na vlado. Dasi v nji stavi take zahteve, ki jih vlada ne more izpolniti, se vendar sklene, da občina podpira spomenico.

Več luči si želijo na Radvanjski cesti, kjer vlada na ulici neznosna tema. Demokrati in socialdemokrati, ki danes vladajo občino, pa imajo s preganjanjem »klerikalne teme« toliko opraviti, da teme na Radvanjski cesti ne vidijo. Zato so prebivalci ob dotični cesti sklenili, da sami plačajo stroške za napeljavo razsvetljave. Obč. svet sklene, da bo zdaj pregnal temo iz Radvanjske ceste. Dokler se to ne izvrši, bo Bahun baje ustavil preganjanje »klerikalne teme.«

Ravnateljsko mesto v klavnici bo mestni magistrat razpisal v prihodnjih dneh. Opozori se, da bi bil najresnejši kompetent za to mesto obč. svetnik Bahun, ker kaže veliko zanimanje za prašiče.

Za delavnice južne železnice, ki jih baje hočejo premestiti nekam v Srbijo, se mora potegniti občina z vsoto silo, ker bi opustitev teh delavnic bila katastrofa za Maribor in njegove prebivalce. Tako je soglasno načelno sklenil občinski svet. Natančneje se bo s tem pečal še odsek.

Nato se sprejme cela vrsta cseh v občinsko zvezo ali pa se jim da zagotovilo sprejema.

Dimnikarji zvišajo svoje cene. Odvzeto jim je delo v okoliških občinah, zato ne morejo izhajati s sedajnimi cenami v mestu, tako trdijo dimnikarji. Cenik jim je pokrajinska uprava že odobrila. Kljub temu pa je Bahun še znižal že potrjene postavke in obč. svet mu je pritrdil, ker je bil mnenja, da s enaj število dimnikarjev v mestu zniža, ako jih je res preveč in nimajo vsi dela ter ne morejo vsi

živeti. Logično bi res bilo tako. Če bo pa to znižanje kaj pomagalo, je pa drugo vprašanje.

Plin se podraži s 1. decembrom za 505 par pri kub. metru, ker se je podražil premog in železnica.

Magistratnim uradnikom in uslužbencem se zvišajo draginjske doklade za 25 odstotkov in sicer za november in december. Do konca decembra pa se mora izdelati službena pragmatika ter se mora po nji urediti plača. Plača se zviša tudi županu. Obenem dobi g. podžupan 5000 din. nagrade za nadomeščanje g. župana. Čudno, da so socialisti dopustili nagraditi podžupana, ker drugače vsakemu »buržuju« predbacivajo slične nagrade. Da, da! Socialisti ne storijo ničesar zastonj za občino!

Imenovanje v kapucinskem samostanu v Studencih pri Mariboru. P. Hinko Putrih je imenovan koadjutorjem v studenskem kapucinskem zavodu. Gospod Hinko je rojen Razborčan in je že deloval, ko še celovško štajerska provinca ni bila razdeljena, v nemških samostanih po: srednjem, vzhodnem in severnem Štajerskem ter Koroškem. Veliko je delal v šoli, na prižnici ter v spovednici. V zadnjih letih je bil večkrat vikar in gvardijan. Leta 1920 je pri ustanovitvi nove nasebine oo. kapucinov v Studencih sodeloval. Nato je bilo njegovo tukajšnje delovanje za nekaj časa prekinjeno, dokler ni posvetil pri definitivni razdelitvi stare provincije leta 1922 vseh svojih telesnih moči novi provinciji — slovensko-hrvatski. V tej dobi je začel svoje delovanje v Varaždinu, kjer si je pridobil v samostanu srca hrvatskih sobratov, izven samostana pa naklonjenost slovenskega ter hrvatskega ljudstva. Zlasti bo ostal nepozabljen v Madžarevi. Težko se je ločil od Varaždina, ko ga je redovna pokorščina poklicala še isto leto v Studence, kjer je bil prejšnjemu superiorju Ladislavu desna roka. Najnovejše razmere so ga poklicale ob stran novemu g. superiorju o. Linu Prah kot koadjutorja. K novi časti častitamo. G. P. Hinku želimo obilno uspehov.

Občni zbor Slovenske krščanske socialne zveze v Mariboru se vršni dne 6. decembra ob pol 10. uri dopolne v dvorani v Lekarniški ulici 6. Občni zbor je izredne važnosti, ker gre za spremembo pravil in popolno reorganizacijo centrale in društev (spremba v Prosvetno zvezo in prosvetna društva). Vsako društvo naj pošlje po enega delegata, ki naj prinese s seboj pooblastilo, v katerem ga pooblašča izobraževalno društvo kot delegata za občni zbor SKSZ. Za delegate bomo preskrbeli polovično vožnjo.

Iz mariborske sodnije. (Gospod, ki rad piše pisma pod tujimi imeni). Milan Verber je odposlal dne 27. januarja t. l. na okrožno fin. ravnateljstvo v Ljubljano pismo z žaljivo vsebino za finančnega preglednika P. Kerndla, njegovo ženo Avgusto in za njegovo svakinjo Marijo Zeleznikovo. Junak pa ni imel toliko poguma, da bi se bil podpisal sam, temveč je podpisal ime Jože Majanovič. S primerjanjem pisav se je doglano, da je krivec Milan Verber. Ta je pri sodnji sicer tajil, toda pozneje priznal, ker so mu to dejanje po izvedencih dokazali. — Ne samo to, temveč tudi v vlogi na okr. sodnijo v Mariboru z dne 20. septembra 1923 je Verber žalil vnovič imenovane obtožitelje. Ko se je pa njegova službena oblast začela zanimati za njegove pisarije, je ta junak zlezal pod klop. Prosil je namreč obtožitelje odpuščanja, obžaljujoč neosnovane žalitve in dolžitve ter se je zavezal vposlati preklicne izjave finančnemu ravnateljstvu, kakor tudi drugim finančnim oblastem. Tako je junak zlezal pod klop! Ker je obtoženec zadovoljil obtožitelje s preklici in drugimi garancijami in ker mu ti niso hoteli službeno škoditi, ga je sodišče z odločbo U VII-767-23 oprostilo.

G. predsedniku stanovanjskega urada v Mariboru? Gospod predsednik, vprašamo vas: Zakaj ste dne 16. t. m. pri seji stanovanjskega urada dodelili stanovanje v Tattenbahovi ulici 15.-I, zasebnemu trgovcu Prešernu, ml.? Zato stanovanje se je potegovala cela kopica reflektantov, ki so državni uslužbenci in imajo v prvi vrsti pravico do stanovanja. Lahko bi kedo mislil, da predsednik stanovanjskega urada ne pozna dovolj stanovanjskega zakona, a ker ste gospod predsednik obenem tudi okrajni sodnik, zakon morate poznati. Zahtevamo, da nam javno odgovorite, sicer bomo ubrali drugo pot. — Drž. nameščenelec brez stanovanja.

«Zgodovina slovenskega naroda» je snov III. ljudske predavanja Prosvetnega kartela v Mariboru, ki bo v petek, dne 23. t. m. ob pol 8. uri zvečer v Lekarniški ulici 6. Predaval bo profesor dr. Anton Medved. Snov sama in ime predavatelja nam jamčita za popoln uspeh predavanja. Pridite, povabite s seboj prijatelje in znance.

Tedenski izkaz o nalezljivih boleznih v mestnem okolišu mariborskem od 11. novembra do 17. novembra. Erysipelas ostalo 2, novih 2, ozdravlj. 1, umrl 0, ostane 3. Griža ostalo 1, novih 0, ozdravlj. 1, umrl 0, ostane 0. Škrlatinka 3, novih 0, ozdravlj. 1, umrl 0, ostane 2. Difterija ostalo 0, novih 2, ozdravlj. 0, umrl 0, ostane 2.

Udruženje vojnih invalidov in sirot, podružnica Maribor se zahvaljuje vsem p. n. darovalcem, ki so prispevali za prireditve tombole, katera se je vkljub deževnemu vremenu povoljno obnesla. Kosmati dohodek znaša 20.115 D 50 p. Izdatki so bili 4.170 D 07 p. Čisti dohodek znaša 15.945 D 34 p. Skupno blagajniško imetje znaša z 31. oktobrom t. l. 24.923 D 99 p, katero je vloženo v banki proti 12 odstot. obrestovanju. Obveščta se vse p. n. redne člane, da se blagajniško imetje ne bo razdelilo, ker bi ostalo Udruženje brez sredstev za prihodnje prireditve. Podpora se bo le v izrednih slučajih in z odobritvijo izvršnega odbora v Ljubljani najrevnejšim rednim članom podelila; seveda izvzeti so vsi hujskači, ki rujejo proti Udruženju in proti pravilom.

Udruženje invalidov, podružnica Maribor sklicuje izredni občni zbor na 9. decembra t. l. v prostorih re-stavracije «Kosovo» na Grajskem trgu. Iz mariborske sekcije je namreč izstopilo 8 odbornikov oziroma namestnikov. Tem ravnokar omenjenim izstoplim odbornikom se je pridružilo še 5 poverjenikov iz dežele. — Odborniki in poverjeniki, ki so izstopili iz organizacije razglasa, da se ne morejo nikakor strinjati z ne-socijalnim delovanjem, kojega uganja v odboru manj-šina. Ta teroristična manjšina se noče niti najmanj ozirati na upravičene pritožbe večine in še manj na članstvo. V odbor invalidov so hoteli nekateri elementi zanesti tudi radikalijo in to samo radi tega, da so se tem potom nekateri okoristili. Radi ravnokar omenjenih vzrokov je sklicala večina odbora v nedeljo, dne 11. t. m. zborovanje, na katerem se je ob obilni udeležbi članstvu pojasnilo vzroke odstopa. Odstopivši odbor-niki in članstvo tudi nikakor ne odobravajo postopanja izvršilnega odbora, ki je postavil za gerenta podružnice g. Justina, menda na njegovo lastno priporočilo, ker ravno imenovani je dal največ povoda vednim sporom v odboru. In ravno ti spori v odboru samem so najbolj ovirali resno ter stvarno delovanje v organizaciji.

Izjava. Lesni trgovec Drago Ščekič nas naproša za sledečo izjavo: očitanja demokratskega časopisja, da bi bil delal on dolgove po ljubljanskih gostilnah, niso istinita. Nekaj dolga so napravili v Ljubljani pri Ščekičevem cirkusu nastavljeni Rusi, ki so si izposojevali stolice z predstave in jih polomili. O kakih gostilniških dolgovihi ni niti govora. Sploh bi gospod Ščekič že davno poravnal vse svoje dolgove, ako bi mu država plačala 432.000 dinarjev, ker je dobavljal vojaškemu erarju drva, a še danes po tolikem času zaman čaka, da mu erar plača, kar mu je dolžan. Znanemu g. orjunašu Škerjancu je izplačal Ščekič 12.800 D za železniške prage, a do danes mu Škerjanec ni dal pragov in mu ni vrnil denarja. Toliko v pojasnilo.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy. Prevedel Paulus.

68

Beg je bil nemogoč. Vsa pota so bila zastražena, past je bila nastavljena, mreže položene in njene zanke so se tesneje in tesneje pletle krog drznega junaka in tudi njegova nadčloveška bistroumnost in iznajdljivost mu ne bo pomagala, da bi se potegnil iz zadrege.

Desgas je že odpiral vrata, ko ga Chauvelin pokliče nazaj.

Margareta je trepetajoče čakala, kake nove peklen-ske naklepe bo čula. Pogledala je Chauvelina, ko se je obrnil k svojemu zaupniku. Videla je kos njegovega obraza pod širokim klobukom. Pa videla je dovolj —. Toliko zlobe, toliko satanskega sovraštva je brala na suhem obrazu, malih očeh, da ji je zamrlo zadnje upanje v srečo. Čutila je, da od tega moža zaman pričakuje prizanesljivosti —.

«Nekaj sem pozabil, je dejal Chauvelin s hudobnim nasmehom in si zadovoljno mel koščene roke. «Plečati Anglež bi se utegnil braniti. Na noben način ne streljate! Ste razumeli. Le v skrajni sili! Živega ga hočem imeti — če bo količkaj mogoče!»

In Chauvelin se je nasmejal kakor se satan smeji trpljenju zavrženih v peklju —. In spet si je mel roke in že vnaprej užival nasladi maščevanja.

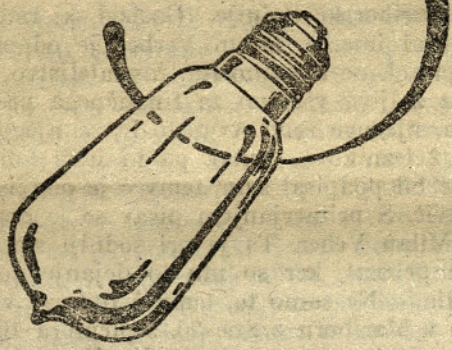
Mnogo je trpela Margareta zadnje dni, groze, strahu, obupa. Toda kar je sedajle trpela, sama s Chauvelinom v samotni, umazani koči — proti temu vse do-sedanje trpljenje ni bilo niti senca —.

Tamle je sedel, zakleti sovražnik Percyja, in pre-žal, kakor maček preži na svoj plen. Past je bila polo-žena, nič hudega sluteč bo ubogi Percy stopil vanjo —. Ujel ga bo, živega ga hoče imeti, muke mu je pripravil, kakor si jih more izmisliti le peklenško sovraštvo —. Ponosni, plemeniti orel se bo ujel v zanko, brez moči in pomoči bo, da ga zgrizejo — podgane.

In ona, njegova žena, je morala tukaj čakati, gle-dati vse te priprave, gledati, kako se tesneje in tes-neje ovija smrtonosna zanka krog njega —. Ni mu mogla pomagati, ni ga mogla posvariti —. Saj bi se na prvi-njeni klic usula cela tolpa Chauvelinovihi ljudi v sobo —.

Hujše je bilo to trpljenje ko sama smrt.

Vertex

Božična darila!

v vseh cenah so priznane
najboljše slike izdelane pri

FOTOATELJE MAKART

Oglejte si novo izložbo!

GOSPOSKA ULICA 27

nasproti hotela „Pri zamorcu“.

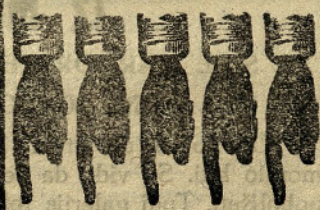
Inse irajte!

DRVA

premog
OVES
koruzo
opeko

trgovsko opravo, auto, ši-
valni stroj, voz proda

OSET ANDREJ
Maribor, Aleksandrova 57
Telefon 88.

Prodaja po
15%

znižanih cenah

traja še do 30. novembra
1923.

V lastnem interesu je
vsacega, da si pred na-
kupom ogleda veliko
izbiro v

modni trgovini

J. Karničnik

Maribor

Gosposka ulica št. 15

KUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno ma-nufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10

Perje za postelje!

Opozarjamo cenjeno občinstvo, da traja prodaja po

15% znižanih cenah

še do 30. novembra. Priporočamo vsakomur, da si pred nakupom ogleda veliko zalogo in izrabi izredno ugodno priliko

v manufakturni in modni trgovini Mastek & Karničnik, Maribor, Glavni trg 16.

Le eno upanje ji je ostalo.

Umrla bo ob njegovi strani —, ž njim, ki ga ljubi —. In njen zadnji vzdihljaj ji bo povedal, da ga ljubi, da ga ni nikdar prenehala ljubiti —.

Življenje ju je odtujilo, — smrt pa ju bo združila v tesni neločljivi ljubezni —.

Chauvelin je mirno sedel pri mizi. Klobuk si je vzel z glave in ga položil poleg sebe. Margareta je opa-zovala njegov suhi profil, njegovo koščeno brado, ko se je sklanjal nad krožnikom. Zloben smehljal mu je ležal na licu. Čisto zadovoljen je bil, to je videla. Čudila se je, kako se more toliko sovraštva do bližnjega nabral v enem samem človeškem sreču —.

Ile tedaj je udaril na njeno uho glas, ki ji je po-gnal vso kri k sreču.

In vendar ta glas ni imel namena, vzbujati strah in grozo. Svež in brezkrben je donel v tiho, mirno noč in veselo pel angleško himno: «God save the King!» —

XXIV.

OREL IN LISICA.

Margareti se je zdelo, da ji je življenje zastalo, ko-maj da je dihala —.

Veseli pevec je bil — njen soprog .

Tudi Chauvelin ga je čul. Pogled mu je šinil k vratom in hlasno si je spet djal širokokrajni klobuk na glavo in si ga potisnil globoko na lice.

Glas je prihajal bliže. Za trenutek je pograbila Margareto divja želja, da bi planila iz svojega skriva-lišča po stopnicah in mimo Chauvelina ven iz sobe ter zaklicala drznemu pevcu, naj beži, beži —, dokler še ni prepozno.

Pa premagala se je še o pravem času. Chauvelin bi jo dohitel še preden bi prišla do vrat, in kdo ve, če ni imel kje čisto blizu svojih pomočnikov —. Njena preneljenost bi pognala v smrt njega, ki mu je hotela rešiti življenje.

Sedaj je bil glas trdo pri vratih. Vrata so se od-prla in smrtna tihota je zavladala —.

Margareta ni videla vrat iz svojega skrivališča. Pridrževala je sapo in krčevito premišljevala, kaj se je zgodilo.

Percy Blakeney je sam opazil «duhovnika», ki jo sedel pri mizi. Par sekund se je obotavljal in — nato ga je Margareta videla stopiti proti sredini sobe.

«Hej —!» je zaklical veselo in dobrovoljno. «Ni nikogar doma? No, stari Brogard, kje tičiš?»

Bil je oblečen, kakor ga je videla včeraj zjutraj od-hajati iz Richmonda. Jahalne hlače je nosil, visoke škornje, zavihane čez kolena, in sukno v neoporečeno zadnji pariški modi. In gizdavo, kakor je bila nje, a navada, je tiščal svoj zlato obrobljeni monokel na oko. Izgledal je, kot bi šel na vrtno veselico k waleškemu princu, ne pa na smrtnonevarno pot prav v središču svojih najhujših sovražnikov.

(Dalje prihodnjič).

Orehi. Vsako množino kupi po najvišjih dnevnihi cenah trgovina Matko Seršen, Maribor, Koroška cesta 39. 1213 3-1

Velika železna peč na prodaj. Peč je posebno prikladna za pisarno. Lastnik peči stanuje, Orožnova 5. 706 3-1

Lepo posestvo na prodaj. Posestvo leži v Loki št. 23 blizu Frama (pol ure od farne cerkve). Posest meri 4 orale, ima, hišo, gospodarsko poslopje in svinjski hlev. Posestnik lahko reši 2 govedi in 5 svinj. Na posesti je zelo lep sadovnjak (jabolke in hruške), sadovnjaka se drži lep kostanjev gaj. Naslov pove upravnistvo. 1223 3-1

Uradnik z lepo pisavo išče postranskega zaslužka. Vešč je tudi prestavljanja iz nemškega jezika in obratno. Prevzame tudi izvršitev prepisov na pisalni stroj in sicer na dom. Naslov v upravnistvu. 704 2-1

Starejši kovač, izurjen v vseh, v svojo stroko spadajo-čih del, se sprejme v stalno službo v grajšini Beži-grad pri Celju. Nastop takoj, Prednost imajo nepo-ročeni. Predpogoj je poštenost in izurjenost. 707